

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu

LPO.411.005.10.2022

Pani
Kinga Babicz
Dyrektor Szkoły Podstawowej nr 2
im. Cystersów Wągrowieckich w Wągrowcu
ul. Krótka 4, 62-100 Wągrowiec

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/22/005/LPO – Opieka psychiatryczna i psychologiczna nad dziećmi i młodzieżą w województwie wielkopolskim

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa nr 2 im. Cystersów Wągrowieckich w Wągrowcu ¹ ; ul. Krótka 4, 62-100 Wągrowiec
Kierownik jednostki kontrolowanej	Kinga Babicz, Dyrektor Szkoły ²
Zakres przedmiotowy kontroli	Zadania w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla dzieci i młodzieży
Okres objęty kontrolą	Lata 2020-2022 ³
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontrolerzy	1. Jakub Łakomecki, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/175/2022 z 20 października 2022 r. 2. Tomasz Juskiewicz, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/176/2022 z 20 października 2022 r.

(akta kontroli str. 1-2)

¹ Dalej: Szkoła, SP 2.

² W okresie objętym kontrolą pełniącą funkcję na podstawie Zarządzeń Burmistrza Miasta Wągrowca nr 132/2016 z 18 lipca 2016 r. oraz nr 64/2021 z 11 maja 2021 r.

³ Do zakończenia czynności kontrolnych, tj. do 16 grudnia 2022 r., z wykorzystaniem dokumentów sprzed tego okresu, istotnych dla kontrolowanej działalności.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Szkoła stworzyła warunki do udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom i ich rodzicom oraz pracującym w niej nauczycielom. Podstawową przyczyną objęcia pomocą były opinie i orzeczenia wydane przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną. Dostępność tej pomocy była jednak ograniczona w przypadku uczniów z niepełnosprawnością ruchową, z uwagi na istniejące w budynku Szkoły bariery architektoniczne i brak odpowiednich urządzeń do ich pokonywania.

Liczba uczniów w Szkole zmniejszyła się w okresie objętym kontrolą o 20% i wg stanu na 30 września 2022 r. wynosiła 574 uczniów (28 oddziały klasowe). W konsekwencji zmniejszyła się także liczba nauczycieli o 16%. Liczebność klas nie przekraczała 28 osób.

Dyrektor utworzyła w Szkole zespół ds. pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Występowały jednak problemy z zatrudnieniem specjalistów udzielających takiej pomocy. Istotnym problemem był brak⁶ psychologa szkolnego w roku szkolnym 2020/2021, co skutkowało koniecznością kierowania uczniów do zewnętrznych specjalistów spoza Szkoły. W październiku 2021 r. został zatrudniony psycholog w ramach zastępstwa na 0,21 etatu (cztery godziny tygodniowo). W skład zespołu wchodziło także dwóch pedagogów, w tym posiadający kwalifikacje pedagoga specjalnego⁷. Zmniejszył się wymiar zatrudnienia logopedy⁸ o dwie godziny tygodniowo⁹ oraz doradcy zawodowego o jedną godzinę tygodniowo (w 2020 r. nie było doradcy zawodowego w gronie zatrudnionych pedagogów). Problemem było także zatrudnienie surdopedagoga.

Do Szkoły dostarczono w okresie objętym kontrolą opinie poradni psychologiczno-pedagogicznej dotyczące łącznie 219 uczniów oraz orzeczenia dotyczące 31 uczniów¹⁰. Do czerwca 2021 r. nie prowadzono jednak ewidencji tych dokumentów¹¹. Szkoła organizowała w kontrolowanym okresie nauczanie indywidualne dla 27 uczniów oraz zindywidualizowaną ścieżkę kształcenia dla 11 uczniów. W niepełnym zakresie – w stosunku do zaleceń poradni - Szkoła realizowała zajęcia terapeutyczne.

Szkoła uzyskała dofinansowanie doskonalenia zawodowego zatrudnionych pedagogów, w tym w szczególności w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej (wskazywano przy tym na brak możliwości zatrudnienia specjalistów).

Wyniki przeprowadzonego przez Dyrektora Szkoły nadzoru pedagogicznego (w latach 2020/2021 i 2021/2022) wskazywały, że nauczyciele mieli problemy z wdrożeniem zaleceń poradni zawartych w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego. Niewłaściwa była komunikacja z rodzicami w tym zakresie. Wskazywano też na przypadki nierzetelności pracy nauczycieli, tj. nieusprawiedliwione nieobecności na zajęciach.

Wyniki ewaluacji wewnętrznej przeprowadzonej przez Dyrektora Szkoły wykazały natomiast, że duża część ósmoklasistów ma poczucie, że nie otrzymuje wsparcia od nauczycieli w sytuacjach trudnych i nie jest traktowana w szkole indywidualnie.

⁵ NIK formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Osoba zatrudniona na etacie psychologa przebywała w roku szkolnym 2020/2021 na długotrwałym zwolnieniu.

⁷ Od roku szkolnego 2021/2022 na etat pedagoga została zatrudniona nowa osoba

⁸ Wg stanu na 30 września 2022 r., w porównaniu do 30 września 2020 r.

⁹ Jeśli jednak potrzeby uczniów tego wymagały, Dyrektor Szkoły uzyskiwała zgodę organu prowadzącego na dodatkowe zajęcia logopedyczne.

¹⁰ Do Szkoły wpłynęła dwa rodzaje orzeczeń: o potrzebie kształcenia specjalnego i potrzebie nauczania indywidualnego.

¹¹ Pedagog szkolny wskazała, że według jej wiedzy 19 uczniów posiadało opinię wydaną przez poradnię w roku szkolnym 2020/2021.

III. Zadania w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej

Obszar
Opis stanu
faktycznego

1. Organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej w Szkole

1.1. Szkoła była jednostką budżetową Gminy Miejskiej Wągrowiec, będącej równocześnie jej organem prowadzącym. Nadzór pedagogiczny był sprawowany przez Kuratora Oświaty w Poznaniu. Wśród celów i zadań realizowanych przez Szkołę wyznaczono m.in.:

- zapewnienie uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej zgodnie z przepisami w tym zakresie;
- zapewnienie opieki nad uczniami niepełnosprawnymi przez umożliwienie realizowania zindywidualizowanego procesu kształcenia, form i programów nauczania oraz zajęć rewalidacyjnych.

(akta kontroli str. 3-45)

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna udzielana uczniowi polegała na rozpoznawaniu i zaspokajaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych ucznia oraz czynników środowiskowych wpływających na jego funkcjonowanie w szkole. Pomoc ta ma na celu wspieranie potencjału rozwojowego ucznia i stwarzanie warunków do jego aktywnego i pełnego uczestnictwa w życiu szkoły. Potrzeba objęcia pomocą psychologiczno-pedagogiczną mogła wynikać w szczególności z: niepełnosprawności; niedostosowania społecznego lub zagrożenia nim; szczególnych uzdolnień; specyficznych trudności w uczeniu się; deficytów kompetencji językowej i zaburzeń sprawności językowych; choroby przewlekłej; sytuacji kryzysowych lub traumatycznych; niepowodzeń edukacyjnych.

(akta kontroli str. 3-45)

Zgodnie ze Statutem Szkoły, podmiotem organizującym realizację zadań z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej był Dyrektor Szkoły, w tym wyznaczał zadania pedagoga, psychologa i logopedy oraz planował i przeprowadzał działania w celu poprawy jakości udzielanej pomocy.

Statut zobowiązywał nauczycieli do indywidualizowania pracy z uczniem na zajęciach edukacyjnych do potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia, w tym na podstawie opinii i orzeczeń poradni psychologiczno-pedagogicznej.

(akta kontroli str. 3-45)

Wszyscy specjaliści pomocy psychologiczno-pedagogicznej pracujący w Szkole posiadali zakresy obowiązków, których odbiór został potwierdzony datą oraz podpisem. Zakresy obowiązków dla psychologa i pedagogów powielały zapisy § 24 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach¹².

(akta kontroli str. 486-495)

1.2. W okresie objętym kontrolą organ prowadzący ani sprawujące nadzór pedagogiczny kuratorium nie kontrolowały Szkoły w zakresie udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej. W związku ze zgłaszanymi przez rodziców skargami, w Szkole zostały przeprowadzone kontrole wewnętrzne (szerzej opisane w punkcie 5 niniejszego wystąpienia).

(akta kontroli str. 745-749)

¹² Dz.U. 2020 poz. 1280 ze zm.

1.3 Liczba uczniów kształcących się w Szkole w latach 2020-2022 zmniejszyła się o 20% (pięć oddziałów klasowych) i wynosiła wg stanu na 30 września:

- 708 uczniów w 33 oddziałach klasowych w 2020 r.;
- 640 uczniów w 32 oddziałach w 2021 r.;
- 574 uczniów w 28 oddziałach w 2022 r.

Liczebność klas zawierała się w przedziale od 14 (jeden przypadek – klasy siódmej w 2022 r.) do 28 (jedna z klas ósmych w 2020 r.). W 2020 r. najczęściej (5-krotnie) klasa liczyła 20 i 22 uczniów, w roku kolejnym sześć klas miało 21 i 23 uczniów, a w 2022 r. najczęściej (6-krotnie) klasy liczyły 19 oraz (5-krotnie) 24 uczniów.

(akta kontroli str. 479-485)

2. Stan zatrudnienia i kwalifikacje nauczycieli, wychowawców i specjalistów udzielających pomocy psychologiczno-pedagogicznej

2.1. Liczba zatrudnionych w Szkole nauczycieli w latach 2020-2022 zmniejszyła się o 16% i wynosiła według stanu na 30 września:

- 71 nauczycieli, w tym 32 wychowawców w 2020 r.;
- 74, w tym 32 wychowawców w 2021 r.;
- 61, w tym 28 wychowawców w 2022 r.

Liczba etatów wynosiła:

- 76,1 etatów rzeczywistych w 2020 r.;
- w 2021 r. – 73,06 etatów rzeczywistych¹³ w 2021 r.;
- w 2022 r. – 68,45 etatów rzeczywistych w 2022 r.

Tygodniowy obowiązkowy wymiar czasu pracy (pensum) na jeden etat wynosił:

- dla nauczycieli przedmiotowców i innych, prowadzących zajęcia dydaktyczno-wychowawcze - 18 godzin tygodniowo;
- dla pedagogów, pedagogów specjalnych, psychologów, logopedów, doradców zawodowych zatrudnionych w Szkole (specjalistów pomocy psychologiczno-pedagogicznej) - 22 godziny tygodniowo.

W latach 2020 – 2022, wg stanu na 30 września, w Szkole zatrudniano następujących specjalistów:

- w 2020 r. w łącznym wymiarze 4,97 etatu rzeczywistego, w tym:
 - jeden psycholog (jeden etat);
 - dwóch pedagogów (dwa etaty);
 - jeden logopeda (0,59 etatu, tj. 13 godzin tygodniowo);
 - doradca zawodowy (0,15 etatu, tj. 3 godziny tygodniowo);
- w 2021 r. w łącznym wymiarze 5,26 etatu rzeczywistego, w tym:
 - jeden psycholog (jeden etat);
 - dwóch pedagogów (dwa etaty);
 - jeden logopeda (0,50 etatu, tj. 11 godzin tygodniowo);
 - doradca zawodowy (0,15 etatu, tj. 3 godziny tygodniowo);
- w 2022 r. w łącznym wymiarze 4,31 etatu rzeczywistego, w tym:
 - jeden psycholog (0,21 etatu, tj. 4 godziny tygodniowo);
 - dwóch pedagogów (dwa etaty, w tym pedagog specjalny w wymiarze 0,68 etatu, tj. 15 godzin tygodniowo);
 - jeden logopeda (0,50 etatu, tj. 11 godzin tygodniowo);

¹³ Rozumianych jako etaty faktycznie realizowane przez nauczycieli – wraz z godzinami pozaetatowymi, ponadwymiarowymi, nadgodzinami itp.

- doradca zawodowy (0,1 etatu, tj. 2 godziny tygodniowo);
- surdopedagog¹⁴ (0,11 etatu, tj. 2 godziny tygodniowo).

(akta kontroli str. 486-495, 624)

Od 1 września 2022 r. w Szkole zatrudniony został pedagog specjalny w wymiarze 0,68 etatu (etat łączony pedagoga – 0,32 etatu i pedagoga specjalnego 0,68 etatu). Osoba zatrudniona na tym stanowisku posiadała ukończone studia wyższe na kierunku pedagogika pracy socjalnej i resocjalizacji oraz studia podyplomowe w zakresie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, diagnozy, rewalidacji i terapii pedagogicznej.

(akta kontroli str. 486-513)

W roku szkolnym 2019/2020 oraz 2020/2021 w Szkole nie było zatrudnionego specjalisty na stanowisku surdopedagoga. Został on zatrudniony i realizował zalecone w orzeczeniach i opiniach zajęcia od roku szkolnego 2021/2022.

(akta kontroli str. 486-499, 624)

W roku szkolnym 2020/2021 osoba zatrudniona na stanowisku psychologa była nieobecna w Szkole w związku z długotrwałym zwolnieniem. Pedagog szkolny wskazywała, że brak psychologa szkolnego był niewątpliwie odczuwalny. W związku z tym, w miarę potrzeb wskazywano uczniom i ich rodzicom dane kontaktowe odpowiednich specjalistów spoza terenu Szkoły. Od 14 października 2021 r. psycholog został zatrudniony na zastępstwo, na 0,21 etatu (cztery godziny tygodniowo).

W 2020 r. brak było doradcy zawodowego w gronie zatrudnionych nauczycieli.

(akta kontroli str. 106, 486-499, 624, 760-762)

Wymiar etatów specjalistów zatrudnionych na stanowiskach psychologa i pedagoga na 30 września 2022 r. - wyliczony w myśl art. 42 d ust. 4 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta nauczyciela¹⁵ wraz z godzinami ponadwymiarowymi wynosił w Szkole łącznie 2,9 etatu, co było zgodne z art. 29 ustawy z dnia 12 maja 2022 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw¹⁶.

W kontrolowanym okresie na jeden etat (kalkulacyjny¹⁷) zatrudnionego w szkole nauczyciela specjalisty przypadało:

- w 2020 r. – 156 uczniów,
- w 2021 r. – 133 uczniów,
- w 2022 r. – 115 uczniów.

(akta kontroli str. 479-485, 624)

2.2. Każdy z pięciu (a w 2022 r. - sześciu) specjalistów szkolnych posiadał zgodne z zajmowanym stanowiskiem wykształcenie wyższe oraz niezbędne do zajmowania stanowiska nauczyciela studia podyplomowe z przygotowaniem pedagogicznym.

(akta kontroli str. 486-495, 500-513)

W latach 2020-2022, Dyrektor każdego roku zawierała umowę o świadczenie wspomaganie Szkoły przez Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile. Centrum wspierało Szkołę w diagnozie potrzeb szkoleniowych/rozwoju i opracowaniu sposobu ich zaspokojenia, które następnie były zawarte w planie doskonalenia zawodowego Szkoły. Następnie Centrum realizowało część szkoleń podczas rad szkoleniowych dla całego grona pedagogicznego lub skierowanego do konkretnej grupy nauczycieli

¹⁴ Na stanowisku surdopedagoga zatrudniony był specjalista zewnętrzny, na podstawie umowy cywilnoprawnej.

¹⁵ Dz.U. z 2021, poz. 1762 ze zm.

¹⁶ Dz. U. z 2022 r., poz. 1116.

¹⁷ Tj. etaty przewidziane w zatwierdzonym przez organ prowadzący arkuszu organizacyjnym Szkoły.

(np. cykl szkoleń dla nauczycieli przedmiotów egzaminacyjnych dotyczący dostosowania metod i form nauczania nastawionych na naukę ww. przedmiotów). Centrum wspomagało również przy szkoleniach zewnętrznych, wyszukując odpowiednie osoby i podmioty, które mogły je przeprowadzić.

(akta kontroli str. 441-450, 750-751)

W rocznych planach doskonalenia nauczycieli na lata 2020-2021, 2021-2022 i 2022/2023 wskazano, że jednym z celów szczegółowych tych planów jest wzrost poczucia odpowiedzialności nauczyciela za rozwój ucznia i realizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Uwzględniając potrzeby Szkoły, wnioski nauczycieli dotyczące potrzeby zdobycia dodatkowych kwalifikacji opracowywano plan dofinansowania kształcenia. W związku ze wzrostem liczby godzin pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole oraz brakiem doradcy zawodowego w gronie zatrudnionych nauczycieli na 2020 r. wystąpiono do organu prowadzącego o dofinansowanie czesnego na studiach podyplomowych w zakresie: doradztwa zawodowego (3,5 tys. zł), terapii pedagogicznej (3 tys. zł), pedagogiki specjalnej (3,5 tys. zł). W związku z trudnościami w znalezieniu na rynku pracy specjalistów w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej wskazywano w planie na 2021 r. i na 2022 r. na potrzebę dofinansowania studiów podyplomowych nauczycieli w zakresie: rewalidacji (3 tys. zł i 3,5 tys. zł), surdopedagogiki (3,5 tys. zł w każdym roku), tyflopädagogiki (3,5 tys. zł w każdym roku), a w planie na 2022 r. dodatkowo w zakresie: terapii pedagogicznej (3,5 tys. zł), edukacji i terapii osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu (3,5 tys. zł).

(akta kontroli str. 451-473)

Wszyscy specjaliści szkolni w kontrolowanym okresie podnosili swoje kwalifikacje. I tak:

- studia podyplomowe w zakresie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, diagnozy, rewalidacji i terapii pedagogiczne ukończył pedagog specjalny;
- studia podyplomowe w zakresie wspierania rozwoju i edukacji osób ze spektrum autyzmu – jeden z pedagogów (surdopedagog);
- studia wyższe na kierunku pedagogika specjalna, specjalność: pedagogika wspierająca uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (nauczyciel wspomagający).

W kontrolowanym okresie specjaliści oraz nauczyciele wspomagający, prowadzący zajęcia rewalidacyjne oraz korekcyjno-kompensacyjne ukończyli łącznie 46 kursów i szkoleń w zakresie udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom. Tematem szkoleń były m.in.: mediacje szkolne, praca z dziećmi ze spektrum autyzmu, profilaktyka zaburzeń psychicznych wśród dzieci i młodzieży, działania środowiska szkolnego w zakresie wsparcia wychowawczego i psychoprofilaktycznego, doradztwo zawodowe w praktyce szkolnej i przedszkolnej, podstawy pracy z uczniem z afazją; ABC – spektrum autyzmu – wprowadzenie w tematykę ASD, „metoda kolorowych dźwięków”, terapii uzależnień, używanie substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych, rozwijanie kompetencji społecznych i emocjonalnych dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

(akta kontroli str. 486-495, 500-513)

3 Rozpoznanie potrzeb i planowanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielanej uczniom, ich rodzicom i nauczycielom

3.1 Do czerwca 2021 r. nie prowadzono ewidencji wpływających do Szkoły opinii i orzeczeń poradni psychologiczno-pedagogicznej¹⁸ dotyczących uczniów Szkoły. Dyrektor wyjaśniła, że: rodzice przekazywali wpływające dokumenty do sekretariatu Szkoły, poszczególnych specjalistów szkolnych (pedagogów, psychologa) oraz do wychowawców klas uczniów, których one dotyczyły. Po założeniu rejestru, opinie i orzeczenia przekazywane były do sekretariatu.

Założony rejestr orzeczeń i opinii nie był jednak prowadzony ze wskazaniem rodzaju wpływającego dokumentu (tj. dokumenty te były ewidencjonowane łącznie, zarówno opinie, jak i orzeczenia, w tym różne rodzaje tych dokumentów).

W kontrolowanym okresie do Szkoły uczęszczała następująca liczba uczniów posiadających opinie wydane przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną:

- pedagog szkolny wyjaśnił, że posiada wiedzę o 19 opiniach, które wpłynęły w roku szkolnym 2020/2021;
- 111 uczniów w roku szkolnym 2021 – 2022; na jeden etat specjalisty w Szkole przypadało 32 uczniów z opiniami;
- 89 uczniów w roku szkolnym 2022 – 2023; na jeden etat specjalisty w Szkole przypadało 25 uczniów z opiniami.

(akta kontroli str. 46-88, 479-485, 514-516, 624)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że: niedostarczenie przez rodzica opinii wydanej przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną rzutuje na traktowanie dziecka w trakcie zajęć. Wprawdzie nauczyciele – widząc problem - dostosowują sposób działania, można też objąć częściową pomocą w formie zajęciowej, ale bez orzeczenia/opinii nie możemy objąć dziecka zajęciami specjalistycznymi, które wymagają udziału specjalisty – nie mamy podstaw do etatu i zatrudnienia. Poradnia ma czasem większą wiedzę od Szkoły, ponieważ rodzice nie przedstawiają Szkole wyników i diagnoz medycznych, a Poradnia ma takie informacje.

(akta kontroli str. 514-516)

W kontrolowanym okresie do Szkoły uczęszczali uczniowie posiadający dwa rodzaje orzeczeń wydanych przez poradnię, tj. o potrzebie kształcenia specjalnego oraz nauczania indywidualnego. I tak:

- w roku szkolnym 2020/2021 było siedmiu takich uczniów (cztery orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego oraz trzy o potrzebie nauczania indywidualnego);
- w roku 2021/2022 było 12 takich uczniów (siedem orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, pięć o potrzebie nauczania indywidualnego);
- w roku 2022/2023 było 12 takich uczniów (sześć orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, cztery o potrzebie nauczania indywidualnego).

Ponadto, w roku szkolnym 2021/2022 oraz 2022/2023 w Szkole objęto pomocą psychologiczno-pedagogiczną dwóch uczniów posiadających orzeczenia o niepełnosprawności.

(akta kontroli str. 474-478, 516)

¹⁸ Założony w czerwcu 2021 r. rejestr zawierał rubryki wskazujące: imię i nazwisko adresata opinii lub orzeczenia, numer, datę wydania, zalecane/stosowane formy pomocy oraz instytucje wspierające.

3.2 Zgodnie ze szkolnym programem wychowawczo-profilaktycznym Dyrektor Szkoły wraz z zespołem ds. pomocy psychologiczno-pedagogicznej przeprowadzał coroczną diagnozę pracy w Szkole w celu ustalenia pożądanych zmian i potrzeb rozwojowych. Wśród uczniów szkoły przeprowadzono we wrześniu 2022 r. ankietę, która dla klas II-IV dotyczyła m.in. bezpieczeństwa w Szkole; motywacji do nauki; kontaktów z rówieśnikami; cyberprzemocy; wyznawanych wartości. Ankieta przeprowadzona wśród uczniów klas V-VIII dotyczyła m.in. bezpieczeństwa w Szkole; uzależnień i kontaktów z używkami; zdrowego trybu życia; pomocy psychologiczno-pedagogicznej świadczonej przez Szkołę; kontaktów z rodzicami; agresji; cyberbezpieczeństwa i cyberprzemocy; wyznawanych wartości. Wyniki ankiety zostały przedstawione podczas spotkań zespołu nauczycieli i specjalistów szkolnych.

(akta kontroli str. 280-400, 615-623)

Funkcjonujący w Szkole zespół specjalistów udzielających pomocy psychologiczno-pedagogicznej:

- zbierał informacje i zapoznawał się z dostarczoną przez rodziców dokumentacją uczniów posiadających orzeczenia i opinie z poradni;
- kwalifikował uczniów do odpowiednich form wsparcia;
- określał umiejętności szkolne, poziom funkcjonowania społecznego oraz sytuacje rodzinne uczniów wymagających pomocy;
- pisemnie informował rodziców lub opiekunów prawnych o ustalonych dla ucznia formach, sposobach i okresach udzielania pomocy oraz wymiarze godzin poszczególnych form.

(akta kontroli str. 89-98, 131-142)

Poza specjalistami, pomoc psychologiczno-pedagogiczną zobowiązani byli udzielać w trakcie bieżącej pracy wszyscy nauczyciele oraz wychowawcy klas. Pomoc ta udzielana była na podstawie prowadzonej przez nich obserwacji i diagnozy potrzeb. Dla uczniów z orzeczeniami udzielana była na podstawie planu działania zawartego w indywidualnych programach edukacyjno-terapeutycznych.

Dyrektor wyjaśniła, że: „wynikające z orzeczeń i opinii zalecenia wpisywane były przez wychowawcę do dziennika klasy w zakładce „kartoteka ucznia – specjalne potrzeby”. Przy uczniach o specjalnych potrzebach edukacyjnych w e-dzienniku pojawiała się specjalna ikonka, co nawet nowemu prowadzącemu zajęcia w klasie daje możliwość szybkiego zorientowania się, kto w danym zespole ma jakieś indywidualne potrzeby.

(akta kontroli str. 131-142, 474-478, 745-749)

Organ prowadzący Szkoły wyrażał zgodę na zwiększenie liczby godzin dla specjalistów, jeśli wystąpiła taka konieczność, np. na skutek wpływających do Szkoły w trakcie roku szkolnego opinii i orzeczeń, czy potrzeb wynikających z przeprowadzonej diagnozy wewnętrznej.

W okresie objętym kontrolą Dyrektor Szkoły zwracała się do organu prowadzącego i uzyskiwała zgodę na zwiększenie liczby zajęć:

- logopedycznych (o trzy godziny tygodniowo w roku 2020/2021¹⁹ i o siedem – w roku 2021/2022²⁰) - w związku z przeprowadzoną diagnozą wśród uczniów klas pierwszych i potrzebami Szkoły w tym zakresie;
- gimnastyki korekcyjnej (o cztery godziny tygodniowo w roku 2020/2021);
- zajęć dydaktyczno-wyrównawczych o cztery godziny dla uczniów klas I-III w roku szkolnym 2021/2022; Dyrektor Szkoły uzasadniała wniosek zwiększonymi potrzebami oraz faktem, że: „uczniowie, którzy potrzebują tej formy pomocy

¹⁹ W zwiększonym wymiarze 16 godzin tygodniowo.

²⁰ W zwiększonym wymiarze 18 godzin tygodniowo.

z różnych przyczyn nie mogą liczyć na pomoc w domu rodzinnym; braki spowodowane są także zdalną nauką i wyręczaniem dzieci przez rodziców (oceny cząstkowe i końcowe były wysokie, ale nie przekłada się to na ich wiedzę i umiejętności); uczniowie ci źle rokują, ich braki utrudniają im opanowanie nowego materiału i uniemożliwiają osiągnięcie sukcesów edukacyjnych”.

(akta kontroli str. 664-744, 756-759)

4 Zakres i formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielanej uczniom, ich rodzicom i nauczycielom.

4.1 Podstawową przyczyną objęcia pomocą psychologiczno-pedagogiczną uczniów szkoły były opinie i orzeczenia poradni psychologiczno-pedagogicznej wskazujące zalecane formy i zakres dostosowań. Potrzeba udzielenia pomocy wynikała z niepełnosprawności, chorób przewlekłych lub innych trudności edukacyjno-wychowawczych.

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna dla uczniów i ich rodziców udzielana była:

- w trakcie bieżącej pracy z uczniem; pomoc ta - jak wyjaśniła Dyrektor Szkoły, jest niemierzalna ani pod względem poświęconego czasu, nie można określić, ile razy lub też ilu uczniom była udzielana; wskazała, że pomoc taka powinna być udzielana w zależności od dostrzeżonych potrzeb uczniów i powinna dotyczyć nie tylko strony dydaktycznej, ale też wychowawczej, czy problemów pozaszkolnych uczniów;
- przez zintegrowane działania nauczycieli i specjalistów; w celu realizacji zaleceń zawartych w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego Dyrektor powołuje zespoły składające się z nauczycieli uczących danego ucznia z orzeczeniem (wychowawcy klasy) i specjalistów szkolnych w celu przeprowadzenia wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia²¹; wnioski z tej oceny należy uwzględnić opracowując dla tych uczniów indywidualne programy edukacyjno-terapeutycznych²²; odpowiednio w latach szkolnych 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022 opracowano IPET dla uczniów; w kolejnych latach szkolnych objętych kontrolą, spotkania zespołu trwały łącznie odpowiednio: 14, 20, 40 godzin;
- w formie zajęć specjalistycznych:
 - korekcyjno-kompensacyjnych²³ dla uczniów z zaleceniami wynikającymi z orzeczeń poradni; w latach szkolnych 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022 odpowiednio: 15, 10 i 13 godzin tygodniowo;
 - rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne²⁴ dla uczniów z zaleceniami wynikającymi z orzeczeń poradni; w latach szkolnych 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022 odpowiednio: trzy, jedna i cztery godziny tygodniowo;
 - w formie zajęć logopedycznych; realizowanych według potrzeb wynikających z zaleceń zawartych w orzeczeniach i opiniach poradni oraz w wyniku diagnozy Szkoły; w latach szkolnych 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022 odpowiednio: 13, 16 i 17 godzin tygodniowo;

²¹ Dalej: WOPFU.

²² Dalej: IPET.

²³ Organizuje się dla uczniów z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi, w tym specyficznymi trudnościami w uczeniu się; liczba uczestników tych zajęć nie może przekroczyć 5 – § 8 rozporządzenia w sprawie zasad udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

²⁴ Organizuje się dla uczniów przejawiających trudności w funkcjonowaniu społecznym; liczba uczestników tych zajęć nie może przekroczyć 10, chyba, że zwiększenie liczby uczestników jest uzasadnione potrzebami uczniów – § 10 rozporządzenia w sprawie zasad udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

- w Szkole nie organizowano innych zajęć o charakterze terapeutycznym, które
 - zgodnie z § 11 rozporządzenia w sprawie zasad udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej - organizuje się dla uczniów z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi mających problemy w funkcjonowaniu w szkole oraz z aktywnym i pełnym uczestnictwem w życiu szkoły;
- w formie zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu; w latach szkolnych 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022 przeprowadzone zostały w klasach siódmym i ósmym przez doradcę zawodowego, odpowiednio: w ośmiu klasach w łącznym wymiarze 10 godzin w roku; w 12 klasach w łącznym wymiarze 10 godzin w roku; w 13 klasach w łącznym wymiarze ośmiu godzin w roku; wychowawcy prowadzili również zajęcia ze swoimi uczniami w klasach 1-8; uczniowie Szkoły odwiedzali także różne miejsca pracy;
- w formie zajęć dydaktyczno-wyrównawczych; realizowanych według potrzeb wynikających z zaleceń zawartych w orzeczeniach i opiniach poradni oraz w wyniku diagnozy Szkoły; w latach szkolnych 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022 odpowiednio: sześć, 11 i 14 godzin tygodniowo;
- w Szkole nie były organizowane zajęcia rozwijające umiejętności uczenia się – realizowane przez zewnętrznych specjalistów - w celu podnoszenia efektywności uczenia się; zajęcia takie były prowadzone przez wychowawców lub pedagogów podczas godzin wychowawczych; nauczyciele wskazywali metody skutecznego uczenia się oraz wykonywali testy badające preferencje danego ucznia co do stylu uczenia się;
- w formie porad i konsultacji; w latach szkolnych 2019-2020, 2020-2021 i 2021-2022 wymiar tej pomocy świadczonej przez nauczycieli wynosił cotygodniowo przez wszystkich po 15 minut; od 2022-2023 wprowadzono dyżur w wymiarze jednej godziny tygodniowo; specjaliści świadczyli pomoc w tej formie według indywidualnego planu lub zgłaszanych potrzeb; odbywały się także porady i konsultacje z grupami uczniów, w których pojawiły się problemy.

W związku z dostarczonymi przez rodziców orzeczeniami poradni psychologiczno-pedagogicznej, Szkoła zorganizowała nauczanie indywidualne uczniów (z uwagi na ich stan zdrowia uniemożliwiający uczęszczanie do Szkoły). I tak, w roku szkolnym:

- 2019/2020, dla 13 uczniów;
- 2020/2021, dla dziewięciu uczniów;
- 2021/2022, dla pięciu uczniów.

Ponadto w celu realizacji zaleceń z opinii wydanych przez poradnię, Szkoła zorganizowała uczniom zajęcia w formie zindywidualizowanej ścieżki kształcenia. I tak, w roku szkolnym:

- 2019/2020, dla czterech uczniów;
- 2020/2021, dla czterech uczniów;
- 2021/2022, dla trzech uczniów.

W celu właściwej realizacji zaleceń wskazanych w orzeczeniach poradni psychologiczno-pedagogicznej o potrzebie kształcenia specjalnego, Dyrektor Szkoły – po uzyskaniu zgody organu prowadzącego - zatrudniła w wymiarze jednego etatu (20 godzin tygodniowo) nauczyciela wspomagającego. W latach szkolnych 2019/2020 oraz 2021/2022 wspomagał on dwóch uczniów, natomiast w roku szkolnym 2020/2021 jednego.

Ponadto dla uczniów posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego Szkoła zorganizowała zajęcia rewalidacyjne, w tym w roku:

- 2019/2020 dla trzech uczniów (po dwie godziny tygodniowo);
- 2020/2021 dla jednego ucznia (dwie godziny);

- 2021/2022 dla jednego ucznia (dwie godziny).

Z uwagi na potrzebę wsparcia procesu adaptacyjnego uczniów z rodzin uchodźczych z Ukrainy, Dyrektor Szkoły – po uzyskaniu zgody organu prowadzącego - zatrudniła na jeden etat osobę władającą językiem ukraińskim na stanowisku pomocy nauczyciela do 24 czerwca 2022 r.²⁵ Dodatkowo uzyskano zgodę na cztery godziny dodatkowych zajęć nauki języka polskiego – jako języka obcego - dla uczniów z Ukrainy.

(akta kontroli str. 660-744, 756-759)

Dodatkowo, w okresie objętym kontrolą Szkoła realizowała pomoc psychologiczno-pedagogiczną w formie warsztatów (po dwa wydarzenia w każdym roku szkolnym okresu objętego kontrolą). Ponadto, w roku szkolnym 2022/2023 rozpoczęto realizację zajęć wspierających po Covid -19 w wymiarze 19 godzin tygodniowo.

Szkoła, w okresie objętym kontrolą, nie realizowała pomocy psychologiczno-pedagogicznej w formie klas terapeutycznych, gdyż nie zaistniała taka potrzeba (nie było uczniów posiadających opinie poradni psychologiczno-pedagogicznej wskazujących na taką potrzebę).

(akta kontroli str. 99-128, 625-631, 660-663)

Stwierdzono przypadek, w którym opinia Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Wągrowcu zalecała objęcie ucznia pomocą w formie innych zajęć o charakterze terapeutycznym (opinia z 23 listopada 2020 r. w sprawie objęcia ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną), jednak uczeń nie miał zapewnionej realizacji ww. zajęć, Opracowany IPET nie przewidywał pomocy psychologiczno-pedagogicznej w formie innych zajęć o charakterze terapeutycznym.

Dyrektor wyjaśniła, że zespół opracowujący IPET i WOPFU wraz z rodzicami nie stwierdził potrzeby dodatkowych zajęć o charakterze terapeutycznym, poza udzielaniem pomocy przez psychologa i pedagoga w zależności od potrzeb. Ponadto, stan zdrowia ucznia uniemożliwiał organizację przedmiotowych zajęć - przeciążenie pracą i zajęciami źle wpływa na jego stan, przy czym uczeń był w trakcie dalszej diagnozy. Ze względu na stan zdrowia ucznia, częste odwoływanie przez rodzica zajęć z uwagi na niedyspozycję dziecka oraz wizyty lekarskie, nie jest możliwa realizacja zajęć innych, niż wynikających z podstawy programowej.

(akta kontroli str. 150-203, 632-659)

4.2 Pomoc psychologiczno-pedagogiczna udzielana była także na rzecz rodziców uczniów. Pomoc ta polegała na wspieraniu rodziców w rozwiązywaniu problemów edukacyjnych i wychowawczych i mogła być udzielana od 2022-2023 w trakcie dyżuru w wymiarze jednej godziny tygodniowo.

(akta kontroli str. 89-98, 131-142, 625-631)

W Szkole organizowane były także spotkania dla rodziców o charakterze otwartym:

- dla klas pierwszych (w sierpniu każdego roku), mające na celu poznanie szkoły i wychowawcy, zniwelowanie stresu u dzieci rozpoczynających pierwszy etap edukacji, a także zaprezentowanie zatrudnionych specjalistów i świadczonych przez nich pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- dla klas czwartych, mające na celu przybliżenie rodzicom zmian, jakie czekają ich dzieci w drugim etapie edukacyjnym oraz wskazanie, gdzie szukać wsparcia w razie pojawiających się trudności oraz jak pomóc dziecku w adaptacji do klasy;

²⁵ Na dzień 29 marca 2022 r. do Szkoły uczęszczało 19 uczniów z Ukrainy nie władających językiem polskim.

- dla klas ósmych (we wrześniu każdego roku), wskazujące jak ważne jest wsparcie rodzica oraz aby wspólnie motywować dzieci do wyťažonej pracy w celu osiągnięcia zadowalających wyników egzaminów ósmoklasisty;
- dotyczące możliwego wsparcia poradni psychologiczno-pedagogicznej dla dzieci i rodziców (prowadzone przez przedstawiciela Poradni);
- „Zachowania dzieci i młodzieży a odpowiedzialność karna” (prowadzone przez kuratora zawodowego Sądu Rejonowego w Wągrowcu lub przedstawiciela Policji);
- w zakresie zagrożeń wynikających z niewłaściwego korzystania z Internetu;
- ABC bezpieczeństwa podczas wakacji (prowadzone przez przedstawiciela Policji).

(akta kontroli str. 99-128, 636-609)

Na stronie internetowej Szkoły psycholog i pedagog umieszczali materiały dla rodziców oraz przesyłali poprzez e-dziennik linki do materiałów dotyczących wsparcia uczniów w okresie nauki zdalnej. Tematyka przesyłanych materiałów dotyczyła m.in.:

- sieciolizm i uzależnienie dzieci i młodzieży od telefonu;
- system rekomendacji dla rodziców (dotyczący uzależnień) opracowany przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- leczenie i opieka specjalisty przy uzależnieniu dopalaczami;
- materiały prasowe dotyczące przyczyn depresji u dzieci i młodzieży;
- informacje przygotowane przez NFZ dotyczące wsparcia psychologicznego w czasie pandemii koronawirusa,
- materiały dotyczące funkcjonowania dzieci w izolacji w czasie koronawirusa, przemocy rówieśniczej, dotyczące zjawiska „hejtu” oraz informowali, jak rozmawiać z dziećmi o problemie pedofilii.

Przed zebraniem z rodzicami Szkoła organizowała spotkania ze specjalistami szkolnymi. Organizowane były dla rodziców i nauczycieli spotkania i warsztaty profilaktyczne dotyczące uzależnień, w tym Internetu i gier komputerowych (warsztaty „Spinacz”), oraz wartości i znaczenia rodziny („Archipelag Skarbów”), prowadzili spotkania indywidualne dla rodziców ze specjalistami, w zależności od zgłaszanych potrzeb.

(akta kontroli str. 89-128, 131-142, 280-440)

Dyrektor wyjaśniła, że pojawiające się w Szkole problemy skłaniają grono pedagogiczne do organizowania spotkań, na które zapraszani byli nauczyciele, rodzice, których dana sprawa dotyczyła oraz przedstawiciele poradni psychologiczno-pedagogicznej. Zwróciła przy tym uwagę, że zaproszenia kierowane do poradni nie zawsze były skuteczne. W ramach współpracy z poradnią, w okresie objętym kontrolą jeden raz, w roku szkolnym 2022/2023, odbyło się spotkanie grupy specjalistów ze Szkoły ze specjalistami poradni i rodzicem ucznia, w celu poszukania rozwiązania problemu i skutecznych form pomocy.

(akta kontroli str. 756-759)

4.3 Pomoc psychologiczno-pedagogiczna na rzecz nauczycieli miała formę porad i konsultacji zgodnie ze zgłaszanym problemem. Specjaliści przygotowywali dla nauczycieli materiały służące do omawiania kwestii związanych z pomocą psychologiczno-pedagogiczną w Szkole.

Nauczyciele i specjaliści biorący udział w szkoleniach z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej przekazywali zdobytą wiedzę innym pracownikom szkoły – opracowywali materiały, które później udostępniali przez e-dziennik lub organizowali wewnętrzne warsztaty. W szkole odbywały się również szkoleniowe rady pedagogiczne z udziałem zewnętrznych specjalistów i trenerów. Ponadto,

we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wągrowcu, nauczyciele uczestniczyli w spotkaniach w ramach programu „Spinacz” i „Archipelag Skarbów”.

(akta kontroli str. 99-128, 401-440, 625-631, 745-749)

Dyrektor wyjaśniła, że Szkoła uczestniczyła w sieci współpracy i samokształcenia dla Szkół, prowadzonej przez Poradnię. Podczas spotkań omawiano bieżące problemy i sposoby radzenia sobie z nimi oraz zmiany w przepisach.

(akta kontroli str. 131-142, 756-759)

4.4 Orzeczenia i opinie wydane dla uczniów w Szkole wskazywały, w ramach świadczonej pomocy psychologiczno-pedagogicznej, na potrzebę współpracy z innymi podmiotami: z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej (w pięciu przypadkach), Miejskim Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (w jednym przypadku) oraz zespołem kuratorów sądowych i sądem rodzinnym (w 12 przypadkach).

(akta kontroli str. 46-88, 632-659)

O pobycie ucznia na oddziale psychiatrycznym, czy zaleconej uczniowi przez lekarza psychiatrę farmakoterapii – zgodnie z wyjaśnieniami Dyrektora – Szkoła dowiaduje się wyłącznie z inicjatywy rodzica. Nie ma innej – instytucjonalnej – współpracy w tym zakresie. Jeśli pobyt ucznia w szpitalu psychiatrycznym był krótki lub miał miejsce w okresie wakacyjnym, to Szkoła może się o tym nie dowiedzieć. W niektórych przypadkach Szkoła dowiaduje się o pobycie ucznia na oddziale psychiatrycznym wyłącznie po otrzymaniu uzyskanych tam ocen lub od kuratora sądowego. Nie mając natomiast informacji o problemach dziecka, Szkoła nie może odpowiednio go wspierać.

(akta kontroli str. 745-751, 756-759)

5. Badanie efektywności udzielonej pomocy psychologiczno-pedagogicznej

Oceny efektywności pomocy psychologiczno-pedagogicznej na płaszczyźnie skutków działań podejmowanych wobec konkretnego ucznia objętego pomocą dokonywali specjaliści, którzy realizując IPET-y, w sposób ciągły dbali o postępy uczniów.

Po zakończonym semestrze następowało podsumowanie ich działalności. Analizie podlegało funkcjonowanie ucznia, któremu udzielano pomocy (pozytywne lub negatywne zmiany), skuteczność podjętych działań (działania skuteczne i nieskuteczne, wraz z przyczynami), nowe okoliczności wpływające na funkcjonowanie ucznia. Wobec poszczególnych uczniów dokonywano niezbędnych modyfikacji WOPFU, opracowywano wnioski do dalszej współpracy i podejmowano decyzję o ewentualnej modyfikacji IPET.

Każdorazowo wynikiem działań logopedy mogło być uznanie osiągniętych efektów za wystarczające i zakończenie terapii lub decyzja o kontynuowaniu udzielania pomocy.

(akta kontroli str. 632-659)

Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej nie było w okresie objętym kontrolą przedmiotem kontroli zewnętrznych, natomiast podlegało nadzorowi pedagogicznemu, w ramach którego dokonywano ewaluacji wewnętrznej, prowadzono kontrolę wewnętrzną, monitorowano i wspomagano działalność Szkoły.

W roku szkolnym 2020/2021 przeprowadzono ewaluację wewnętrzną w zakresie „Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu i dostosowane do indywidualnych potrzeb ucznia”. Wyniki badania, w którym wzięło udział 51

rodziców, 86 uczniów i 23 nauczycieli²⁶ wskazywały w odniesieniu do ankietowanych uczniów klas ósmych m.in., że:

- 57% uczniów ma poczucie, że nie uczy się rzeczy ważnych;
- 52% uczniów uważa, że nie są informowani o ocenach na bieżąco;
- 76% uczniów uważa, że szkoła nie kształtuje ich zainteresowań;
- 76% uczniów uważa, że nie otrzymuje wsparcia od nauczycieli w sytuacjach trudnych i nie są traktowani w szkole indywidualnie.

(akta kontroli str. 150-203, 204-215, 745-751)

Pedagog szkolny, za zakończony semestr, przygotowywali sprawozdanie przedstawiające działania podjęte w danym okresie (wobec uczniów, rodziców i nauczycieli) w zakresie pracy profilaktyczno-wychowawczej oraz pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym ich przebieg i ocenę, zakres rozwoju zawodowego oraz zamierzenia na kolejny semestr.

Logopeda przedstawiał wnioski z diagnozy logopedycznej przeprowadzonej we wrześniu w danym roku oraz sprawozdania z zajęć logopedycznych za poszczególne semestry. Diagnoza, poza zakresem i wynikami badań przesiewowych uczniów klas pierwszych, zawierała podsumowanie prac i efektów działań podejmowanych w roku poprzedzającym wraz ze wskazaniem, ile z dzieci objętych wcześniej pomocą logopedyczną wymaga dalszej pracy, a w ilu przypadkach efekty są zadowalające i pozwalają zakończyć terapię.

(akta kontroli str. 99-128, 131-149, 280-440)

W sprawozdaniach z nadzoru pedagogicznego za lata 2020/2021 i 2021/2022 wskazywano na niewypełnianie przez członków zespołu ds. IPET wszystkich zaleceń poradni, niewystarczający przepływ informacji pomiędzy członkami tego zespołu, a rodzicami dziecka, którego dotyczyło orzeczenie oraz na nieusprawiedliwione nieobecności nauczycieli na całych zajęciach, ale także ich części²⁷. Wskazywano, że przyczyną niedostosowania się do zaleceń orzeczeń i opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej najczęściej był brak umiejętności dostosowania danej treści do możliwości percepcji ucznia oraz niezrozumienie ograniczeń wynikających ze schorzenia. We wnioskach wskazano, że należy rzetelnie stosować się do zaleceń poradni oraz z większą starannością kształtować kompetencje kluczowe. We wnioskach z przeprowadzonych obserwacji w latach 2021/2022 wskazywano także, że uczniowie niesystematycznie uczestniczą w zajęciach wspomagających.

(akta kontroli str. 150-203)

6 Wielkość i struktura środków finansowych przeznaczonych na pomoc psychologiczno-pedagogiczną.

6.1 W kontrolowanym okresie Szkoła poniosła wydatki związane z udzielaniem pomocy psychologiczno-pedagogicznej w łącznej wysokości 1 675 tys. zł²⁸, w tym:

- wydatki osobowe na wynagrodzenia specjalistów wynosiły łącznie 1 016,9 tys. zł, w tym 372,3 tys. zł w 2020 r., 348,8 tys. zł w 2021 r. oraz 295,8 tys. zł do 30 września 2022 r.;

²⁶ Na ankietę odpowiedziało jedynie 1/3 ogółu zatrudnionych w szkole nauczycieli.

²⁷ Ustalenia Dyrektora szkoły w wyniku kontroli wewnętrznej oraz monitorowania działalności Szkoły przeprowadzonych na skutek skarg rodziców na sposób dostosowania wymagań edukacyjnych do zaleceń poradni zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego i opinii poradni.

²⁸ Łączne wydatki w poszczególnych latach wynosiły: 655,4 tys. zł w 2020 r., 546,5 tys. zł w 2021 r. oraz 473,1 tys. zł do 30 września 2022 r.

- łączne roczne wydatki na szkolenia dla nauczycieli, wychowawców i specjalistów związane z udzielaniem pomocy psychologiczno-pedagogicznej, które w badanym okresie wynosiły 14 tys. zł, w tym 5,3 tys. zł w 2020 r., 2,3 tys. zł w 2021 r. oraz 6,4 tys. zł do końca III kwartału 2022 r.;
- wydatki związane z zakupem wyposażenia gabinetów specjalistów udzielających pomocy psychologiczno-pedagogicznej wynosiły 45,1 tys. zł, z czego kwota 43,7 tys. zł została poniesiona w 2022 r. na zakup aktywnej tablicy. W 2020 r. wydatkowano 0,4 tys. zł, a w 2021 r. 1 tys. zł.;
- na pozostałe wydatki związane z udzielaniem pomocy psychologiczno-pedagogicznej przeznaczono łącznie 598,8 tys. zł: 277,4 tys. zł w 2020 r., 194,3 tys. zł w 2021 r. oraz 127,1 tys. zł do 30 września 2022 r. Z wydatków tych pokryto koszty zajęć korekcyjno-kompensacyjnych, zajęć zorganizowanych w formie zindywidualizowanej ścieżki kształcenia, nauczania indywidualne, zespoły dydaktyczno-wyrównawcze, zajęcia rozwijające kreatywność uczniów, kompetencje emocjonalno-społeczne (prowadzone poza pensum pedagoga) oraz gimnastykę korekcyjną.

(akta kontroli str. 517-527)

W kontrolowanym okresie Szkoła występowała do organu prowadzącego o przekazanie dodatkowych środków na:

- zajęcia wspomagające dla uczniów po pandemii Covid-19, łącznie 383 godzin, z czego 153 godziny zostały zrealizowane w roku szkolnym 2020/2021, a pozostałe 230 godzin dla 16 grup tygodniowo w roku szkolnym 2021/2022 r. Wniosek o dodatkowe środki na realizację zajęć składano do organu prowadzącego:
 - 24 czerwca 2021 r., w wyniku czego organ uzyskał od Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej kwotę 65 tys. zł ze środków rezerwy oświatowej, z których zrealizowano zajęcia w ramach języka polskiego, matematyki, fizyki, chemii, języka angielskiego i biologii;
 - 16 lutego 2022 r. - środki w łącznej wysokości 25,3 tys. zł Szkoła uzyskała (za pośrednictwem organu prowadzącego) od Ministra Edukacji Narodowej w ramach puli środków na dodatkowe zajęcia specjalistyczne z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej²⁹. W ramach tej puli realizowane były zajęcia emocjonalno-społeczne, logopedyczne i zajęcia korekcyjno-kompensacyjne;
- nauczyciele zatrudnieni w szkole korzystali z „Rządowego wsparcia dla nauczycieli”³⁰ w wysokości 500 zł, którego beneficjentami było 58 z 70 nauczycieli zatrudnionych w Szkole. W ramach programu dodatki w łącznej wysokości sześciu tys. zł otrzymało 12 nauczycieli, którzy prowadzili w Szkole zajęcia specjalistyczne;
- uzyskano zgodę na zwiększenie od 1 września 2020 r. wymiaru etatu psychologa, z ½ do pełnego etatu.

Szkoła nie brała udziału w pilotażowym Programie wsparcia psychologiczno – pedagogicznego wdrożonego przez Ministra Edukacji i Nauki oraz nie składała wniosków o dodatkowe środki na pierwszy etap standaryzacji zatrudnienia nauczycieli psychologów, pedagogów, logopedów, terapeutów pedagogicznych i pedagogów specjalnych (środki planowane od 1 września 2022 r. do 31 grudnia 2022 r¹).

(akta kontroli str. 517-527, 750-759)

²⁹ Środki na dodatkowe zajęcia specjalistyczne z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej zostały zaplanowane w łącznej wysokości 180 mln zł. Wypłata była planowana w okresie od 1 marca 2022 r. do 31 grudnia 2022 r.

³⁰ W ramach programu nauczyciele mogli otrzymać do 500 zł rządowego dofinansowania do zakupu sprzętu komputerowego lub oprogramowania, który jest potrzebny do prowadzenia nauki zdalnej. Wnioski wraz z fakturami lub paragonami nauczyciele składali w szkole lub placówce, w której byli zatrudnieni (w przypadku zatrudnienia w kilku placówkach wniosek można było składać tylko w jednej).

6.2 Budynek Szkoły wyposażony jest w podjazdy dla osób niepełnosprawnych znajdujące się na zewnątrz. Wewnątrz budynku nie ma windy osobowej ani podjazdów lub innych usprawnień dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. Gabinety specjalistów szkolnych są estetyczne i wyposażenie w niezbędne narzędzia i materiały³¹. Szkoła posiada dwie sale do terapii sensorycznej, gabinety specjalistów do pracy indywidualnej oraz salę, w której prowadzą zajęcia surdopedagog i tyflopodagog. Orzeczenie i opinie uczniów przechowywane są w pokoju pedagogów, w szafie zamykanej na klucz.

(akta kontroli str. 528-534)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Budynek Szkoły, wobec istniejących barier architektonicznych (schodów), nie zapewniał dostępności do udzielanych świadczeń osobom z niepełnosprawnością ruchową. Uniemożliwiało to takim osobom samodzielne poruszanie się po budynku i korzystanie z pomocy części specjalistów (sale do integracji sensorycznej znajdowały się w piwnicy budynku, a gabinety pedagogów i logopedy oraz sala na zajęcia z surdopedagogiem i tyflopodagogiem na pierwszym piętrze).

Było to niezgodne z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami³² nakładający na podmioty publiczne obowiązek zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Art. 6 tej ustawy precyzuje zakres minimalnych wymagań służących zapewnieniu takiej dostępności (w tym przypadku architektonicznej) poprzez instalację urządzeń lub zastosowanie środków technicznych i rozwiązań architektonicznych w budynku, które umożliwiają dostęp do wszystkich pomieszczeń.

Dyrektor wyjaśniła, że w kontrolowanym okresie nie było uczniów, którzy wymagaliby ułatwień w przemieszczaniu się w postaci windy czy podjazdu. W latach objętych kontrolą do Szkoły uczestniczyło łącznie dziewięciu uczniów z niepełnosprawnością ruchową³³, biorących udział w zajęciach z logopedą i surdopedagogiem.

NIK podkreśla, że z formalnoprawnego punktu widzenia, realizacja obowiązku nałożonego wskazanym wyżej przepisem ustawy o dostępności dotyczy przede wszystkim Gminy Miejskiej Wągrowiec jako organu prowadzącego Szkołę, mającego zapewnić warunki do jej działania (art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe³⁴) ale także każdego podmiotu publicznego (a takim jest Szkoła, będąca jednostką sektora finansów publicznych), który nie powinien pozostawać bezczynny w kwestii dążenia do poprawy dostępności budynku dla osób niepełnosprawnych, choćby poprzez zastosowanie odpowiednich środków technicznych.

(akta kontroli str. 528-534)

2. Szkoła, wbrew obowiązkowi określönemu w § 5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych,

³¹ Tj. testy psychologiczne i pedagogiczne, literatura fachowa, sprzęt do terapii metodami integracji sensorycznej (pilki do łapania, walki piankowe itp.)

³² Dz.U. z 2022 r., poz. 2240.

³³ Niepełnosprawności, które nie powodowały utrudnień w przenieszczeniu się po budynku szkoły,

³⁴ Dz.U. z 2020 r., poz. 910 ze zm.

niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym³⁵, nie realizowała zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie indywidualnego nauczania jednego z uczniów. To orzeczenie z 4 października 2022 r. wskazywało na potrzebę objęcia tego ucznia pomocą w formie innych zajęć o charakterze terapeutycznym.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że zespół opracowujący IPET i WOPFU wraz z rodzicami nie stwierdził w tym przypadku potrzeby zorganizowania dodatkowych zajęć o charakterze terapeutycznym, poza pomocą psychologa i pedagoga (w zależności od potrzeb). Ponadto Dyrektor wskazała, że z informacji przekazanych przez rodzica wynika, że uczeń uczęszcza na zajęcia specjalistyczne o charakterze terapeutycznym prowadzone przez psychologa w zewnętrznym ośrodku. Z uwagi na powyższe, aby nie wchodzić w kompetencje innego specjalisty oraz nie chcąc przeciążać dziecka nie wdrożono kolejnych zajęć.

NIK dostrzegając, że szkoła działała mając na celu dobro ucznia wskazuje, że ani Szkoła, ani wskazany przez Dyrektora zespół nie posiadają uprawnień do oceny zasadności wydanych na rzecz ucznia zaleceń, w tym uznania za zbędne zapewnienie uczniowi przez Szkołę wsparcia w formie innych zajęć o charakterze terapeutycznym. Orzeczenia tego wydają zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych, w tym w poradniach specjalistycznych (art. 127 ust. 10 Prawa oświatowego), a szkoła, jako element systemu oświaty, powinna zapewnić każdemu uczniowi pełną realizację jego prawa do kształcenia się oraz do wychowania i opieki, odpowiednich do wieku i osiągniętego rozwoju (art. 1 ust 1 Prawa oświatowego).

(akta kontroli str. 150-203, 632-659)

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

1. Podjęcie działań mających na celu zapewnienie dostępności budynku Szkoły dla osób z niepełnosprawnością ruchową.
2. Objęcie pomocą w formie innych zajęć o charakterze terapeutycznym ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego.

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

³⁵ Dz.U. 2020 poz. 1309.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, 23 stycznia 2023 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontrolerzy
Tomasz Juszkiewicz
Starszy inspektor k.p.

.....
podpis

Jakub Łakomecki
Starszy inspektor k.p.

.....
podpis

p.o. Dyrektor
Karolina Wirszyć-Sitkowska

.....
podpis